

1. İskan; yerleştirme, konumlandırma politikasıdır. Osmanlı Devleti'nin fethettiği toprakları Türkleştirmek ve İslamlaştırmak amacıyla uyguladığı politikadır. İstimalet; Osmanlı Devleti fethettikleri topraklarda bulunan halkın dinine, örflerine, adetlerine, yaşam biçimlerine saygı göstermesi şeklinde uyguladığı hoşgörü politikasıdır. Anadolu Selçuklu Devleti'nden aldığı siyaset Bitinya bölgesindeki Bizans topraklarıyla iyi geçinme, yerli halkın kalbini kazanma şeklinde ilk defa Osman Bey Dönemi'nde (Köse Mihal) başlamıştır. İltizam, Osmanlı devlet gelirlerinin, vergilerin, bir bölümünün belli bir bedel karşılığında devlet tarafından kişilere devredilerek toplanması yöntemidir.

Cevap: C

2. Zihniyetiyle bir ayağı Şark'ta öteki Garb'ta olan büyük hükümdar, ilim adamına gösterdiği emsalsiz sevgi ve ilgi ile ilim adamının fikrî özgürlük ve haysiyetini kurtaran "Sultan'ül Bahreyn-Hakan'ül Berreyn" ünvanlarını kullanan hükümdar Fatih Sultan Mehmet Han'dır. Fatih, Sultan'ül Bahreyn-Hakan'ül Berreyn ve Kayser-i Rum gibi ünvanlar kullanmıştır. Şiirlerinde "Avni" mahlası kullanmıştır.

Cevap: B

3. II. Mehmet'in, İstanbul'un fethi için yaptığı hazırlıklar arasında; Karamanoğulları itaat altına alınarak Bizans'la iş birliği yapması engellendi. Bizans'a, Trabzon Rum İmparatorluğu'ndan gelebilecek yardımı önlemek amacıyla Anadolu (Güzcelce) Hisarı'nın karşısına Rumeli (Boğazkesen) Hisarı yaptırıldı. Bizans'a Balkanlardan gelebilecek Haçlı yardımını önlemek için sınır boylarına Turhan Paşa komutasında akıncı birlikleri yerleştirildi. Silivri ve Vize Kaleleri alınarak Bizans'ın Balkanlarla bağlantısı kesildi. Balkan devletleri ile saldırmazlık anlaşmaları yapıldı. Güçlü surları yıkabilmek için Şâhi denilen büyük toprak döktürüldü. Surlara aşmak için tekerlekli kuleler yaptırılması söylenebilir. Anadolu Hisarı (Güzcelce) Yıldırım Bayezid Dönemi'nde yapılmıştır.

Cevap: B

4. Bizans'ın, ordu ve donanmasının zayıf olmasına rağmen güçlü surlara sahip olması, Avrupa devletlerinden yardım alarak denge politikası uygulaması ve Orta Çağ boyunca surları yıkacak güçlü toprakların olmaması Bizans'ın ömrünü uzatmıştır. Bizans'ın kuşatma için yaptığı hazırlıklar: Surlar tamir edilerek, güçlendirildi. Surlar Grejuva (Rum Ateşi) ile desteklendi. Haliç'in girişine zincir çekilerek eski gemiler ile kapatıldı. Avrupa devletlerinden yardım istendi. Yiyecek içecek stoku yapılmıştır. Bizans kuşatma sırasında sadece Venedik ve Cenevizlilerden yardım alabilmiştir.

Cevap: E

5. İstanbul'un Fethi'nin Dünya tarihi açısından sonuçları arasında; Orta Çağ kapandı, Yeni Çağ başladı. Bin yıllık Bizans tarihi karıştı. İpek Yolu'nun Osmanlı'nın eline geçmesi, Coğrafi Keşiflerin başlamasına zemin hazırladı. İstanbul'dan kaçan bilim adamları İtalya'da Rönesans'ın başlamasına zemin hazırladı. Güçlü surların yıkılabileceği anlaşılması Avrupa'da feodalite (derebeylik) sisteminin yıkılmasına ve merkezi krallıkların güçlenmesine zemin hazırladı. İstanbul merkezli Hristiyan Ortodokslar Osmanlı himayesine girdi. Ancak İngiltere ile Fransa arasında yaşanan Yüzyıl Savaşlarının sona ermesi, İstanbul'un fethinin bir sonucu değildir.

Cevap: E

6. Osmanlı Devleti'nde kendinden önce hazırlanan örfi hukuk kurallarını ilk kez bir araya getirerek yazılı hale getiren padişah Fatih Sultan Mehmet'tir. Kanunname-i Al-i Osman adı verilen bu kanunlar ile; "Kardeş Katli" yasallaştırılmış ve devletin daha merkeziyetçi bir yapıya kavuşması sağlanmıştır. Devşirme sistemi yasallaştırılmış ve Devlet yönetiminde "devşirme" kökenli devlet adamlarının etkisi artmıştır. Kul Sistemi oluşturulmuş, Merkezi otorite güçlendirilmiştir. Sancak Sistemi, şehzadelerin devlet tecrübesi kazanması yasallaştırılmıştır.

Cevap: C

7. Fatih Sultan Mehmet, Bizans'ın yeniden dirilmesini önlemek amacıyla Trabzon Rum İmparatorluğu ve Mora Rum Prensliği'ni ortadan kaldırdı. Trabzon ve Mora'da Bizans imparatoru soyundan gelenler tarafından yönetildiği için Bizans'ın yeniden kurulmasını engellemeye yönelik çalışmalardan Cenevizlerden Amasra'nın alınması Karadeniz ticaretini canlandırma amaçlıdır.

Cevap: D

8. Fatih Devri'nde Balkanlardaki Faaliyetler; 1459 Belgrat dışında Sırbistan alındı. 1460 Mora Yarımadası alındı. 1462-1476 Eflak ve Boğdan alındı. 1463-1465 Bosna ve Hersek alındı. 1479 Arnavutluk fethi tamamlandı. Karada Belgrat, denizde Rodos Fatih'in kuşatıp alamadığı yerlerdir. Bu yerler, Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde fethedilmiştir.

Cevap: B

9. Fatih Devri'nde İstanbul'un Fethi gerçekleştirildikten sonra Belgrat hariç Sırbistan alındı. Mora Yarımadası, Eflak-Boğdan alındı. Bosna-Hersek alındı. Arnavutluk fethi tamamlandı. Anadolu'da; Cenevizlilerden Amasra, Candaroğullarından Sinop alındı. Trabzon Rum İmparatorluğu'na son verildi. **Not:** Fatih, Bizans'ın yeniden dirilmesini önlemek amacıyla Trabzon Rum İmparatorluğu ve Mora Rum Prensliğini ortadan kaldırdı. Karamanoğullarından Konya ve Karaman alındı. Ege Adaları: Taşoz, Eğriboz, Limni, Semadirek, İmroz, Midilli (TELSİM) adaları Venedik'ten alındı. Amaç; Ege ve Akdeniz ticaretine egemen olmaktır. 1475 Kırım'ın Fethi ile Karadeniz Türk gölü haline geldi. 1480 tarihinde Gedik Ahmet Paşa tarafından İtalya'da çizmenin topuğu Otranto fethedildi. Rodos kuşatıldı ama alınamadı. Dikkat: Fatih'in karada kuşatıp alamadığı tek yer Belgrat; denizde Rodos'tur. Bu yerleri Kanuni Sultan Süleyman fethedecektir. Fatih'in Ortodoksları himayesine almasında amaç; Hristiyan birliğini parçalamaktır. Osmanlı-Venedik Savaşları ile Venediklere Balyos (elçi) bulundurma hakkı verildi. Fatih Dönemi diğer gelişmeleri ise; Bellini ve Sinan Bey'e portresini yaptırdı. Şiirlerinde "Avni" mahlası kullanmıştır. Sultan'ül Bahreyn-Hakan'ül Berreyn ve Kayser-i Rum gibi unvanlar kullanmıştır. Önceki padişahlar döneminde yayınlanan mevcut kanunlar toplanıp Kanunname-i Ali Osman hazırlanmıştır. Sadrazamın yetkileri artırılmış ve sadrazamlar Divan'a başkanlık yapmaya başlamıştır. İstanbul'da Topkapı Sarayı, Fatih Camii ve Sahn-ı Seman Medreseleri inşa edilmiştir. İlk altın para bastırılmıştır. Ayasofya Kilisesi camiye dönüştürülmüştür. Fatih, doğu sınırlarının güvenliğini sağlamak amacıyla, Akkoyunlular ile Otlukbeli Savaşı'nı (1473) yaptı. Ancak Kaptan-ı Derya, Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde divan üyesi olmuştur.

Cevap: D

10. İstanbul'da Eyüp Sultan Camii, Topkapı Sarayı, Fatih Camii ve Sahn-ı Seman Medreseleri inşa edildi. Ayasofya Kilisesi Camiye dönüştürüldü. İstanbul Surları, Yerebatan Sarnıcı, Binbir direk, Karya Kilisesi-Camii, Bozdoğan Kemer, Çemberlitaş, Galata Kulesi ve Kız Kulesi gibi yapılar Osmanlı'nın bıraktığı eserlerden biri değildir.

Cevap: B

11. Fatih Sultan Mehmet, Fener Ortodoks Kilisesinin varlığını sürdürmesine izin verirken Yahudi ve Ermeni cemaatlerin örgütlenmesine imkân sağlamıştır. Bosna Fransisken Kilisesine verdiği 1463 tarihli fermanla da onlara kendi dillerinde ibadet ve eğitim özgürlüğü tanıması Müslüman olmayanlara kendi benliklerini koruma imkânı sağlamıştır. Ancak Protestanları, Katoliklere karşı destekleme Fatih dönemi değil Kanuni Dönemi'nde yapılan bir çalışmadır.

Cevap: D

12. Fatih'in, Ortodoks Patrikhanesi'ne imtiyazlar vermesinin en önemli nedeni Hristiyan devletler topluluğunu bölmektir. Fatih Ortodokslara haklar vererek yönetimi altında ki Hristiyanlara hoşgörü ile davrandığını göstermiştir. Ortodoks Kilisesine haklar vermesine rağmen seçilen patriğin atama yetkisini üstlenerek merkezi otoriteyi korumayı amaçlamıştır. Ortodokslara haklar vererek Katolik Kilisesine karşı bir güç oluşturmuştur. Balkan Fetihlerinde Rumların desteğini almak istemiştir.

Cevap: A

13. Türklerin Balkanlardan atılamayacağı anlaşılması, II. Kosova Savaşı ile II. Murat Dönemi'nde gerçekleşmiştir. Endülüslü Müslümanlar ile Sefaret Yahudilerinin İspanya'dan taşınması, Kemal Reis tarafından II. Bayezid Dönemi'nde yaşanan bir gelişmedir. Baharat Yolunun denetiminin ele geçirilmesi, Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferinin bir sonucudur. Avrupa'da protokol üstünlüğü sağlanması 1533 İstanbul Antlaşması (İbrahim Paşa) ile Kanuni Dönemi'nde gerçekleşmiştir. Anadolu ve Rumeli toprak bütünlüğü sağlanması, İstanbul'un fethi ile Fatih Dönemi'nde gerçekleştirilen bir durumdur.

Cevap: D

14. Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nde; XV. yüzyılda Osmanlı'nın ilk Kanunnamesi olan Kanunname-i Ali Osman hazırlanmıştır. "Kardeş Katli" yasallaştırılmış ve devletin daha merkeziyetçi bir yapıya kavuşması sağlanmıştır. Devşirme sistemi yasallaştırılmış ve Devlet yönetiminde "devşirme" kökenli devlet adamlarının etkisi artmıştır. Kul Sistemi ile merkezi otorite güçlendirilmiştir. Ortodoks halka geniş haklar verilirken seçilen Ortodoks Patriğin atama yetkisinin padişahla olması merkezi otoriteyi korumak içindir. Şehzadelerin devlet tecrübesi kazanmasını sağlayan Sancak Sistemi yasallaştırılmıştır. Sadrazamın yetkileri artırılmış ve sadrazamlar Divan'a başkanlık yapmaya başlaması merkezi otoriteyi güçlendirmek amaçlı yapılan çalışmalardandır. Ancak Bellini ve Sinan Bey'e portresini yaptırmaları merkezi otoriteyi sağlama amaçlı çalışmalardan biri değildir. II. Mahmut'un resmini devlet dairelerine astırması ile karıştırılmamalıdır.

Cevap: C

TASARI & DEV KADRO

15. Cem Sultan Olayı: Muhteşem Yüzyıl'ın eşliğinde Osmanlı'nın gücünü kırmak isteyen Papalık, Rodos şövalyeleri ve Fransa gibi güçler Osmanlı'ya karşı Cem Sultan Olayını kullanmak istemiştir. Karamanoğullarının desteğini alarak, Bursa'da hükümdarlığını ilan eden Cem Sultan, Sultan Bayezid'in gönderdiği orduya mağlup olduktan sonra Memluk Devleti'ne sığındı. Taht mücadelesinde başarı sağlayamayan Cem Sultan, Rodos'ta Saint Jean Şövalyeleri'ne sığındı. Rodos şövalyeleri Cem Sultan'ı Papa'ya teslim ettiler. Cem Sultan'a Hristiyan olması karşılığında yardım teklifini kabul etmeyince Papa tarafından Fransa'ya teslim edildi. Fransa'da vefat etmesi ile 1495 tarihinde isyan sona ermiş oldu. Karamanoğulları, Memlukler, Rodos Şövalyeleri, Papalık ve Fransa karıştığı için uluslararası soruna dönüşmüştür. Cem Sultan Olayı, Osmanlı Devleti'nde, bir iç sorunken uluslararası sorun haline gelen ilk olaydır. Cem Sultan Olayı, Osmanlı Devleti'nin batıdaki fetihlerinin durmasına neden oldu. İkinci Bayezid dönemi Yükselme Dönemi içinde Duraklama Dönemi olarak adlandırılmıştır. Cem Olayına karışmasından dolayı Karamanoğullarına kesin olarak son verildi. Amaç Anadolu Türk Siyasi Birliğini sağlamaktır.

Cevap: C

16. Cem Sultan Olayı ve Şahkulu İsyanları, II. Bayezid-i Veli zamanında yaşanmıştır. Bozoklu Celal İsyanı Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde yaşanmıştır. Canberdi Gazali İsyanı ise Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'ndedir. Bu isyanlar Yükselme Dönemi isyanı iken Şeyh Bedreddin isyanı, Fetret Devri'nde yani Kuruluş Döneminde ortaya çıkan bir isyandır. Osmanlı'da dini ve sosyal içerikli ilk isyan olan Şeyh Bedreddin isyanında, Şeyh Bedrettin yakalanarak idam edildi (1420). Şeyh Bedreddin İsyanı, Anadolu Selçuklu Devleti Dönemi'nde meydana gelen Baba İshak İsyanına benzer. Şeyh Bedrettin, Fetret Dönemi'nde Musa Çelebi, Edirne'yi alınca Musa Çelebi'nin Şeyhülislamı olarak görev yapmıştır. "Varidat" eseri önemlidir.

Cevap: A

18. Osmanlı Devleti'nin XVI. Yüzyıl'da Doğu Anadolu Bölgesini nüfuzu altına alma politikası Osmanlı-Safevi ilişkilerinin bozulmasına neden olmuştur. Safevilerin Şii Propagandasını kesmek, Orta Asya'dan gelen Türkmenlerin önünü kesen Safevileri ortadan kaldırarak Rumeli'de iskan siyasetinin devamını sağlamak, İpek yolunun Van-Tebriz hattını ele geçirmek, Safevilerin Şahkulu İsyanını çıkarması ve Osmanlı'ya karşı Karamanoğullarını desteklemeleri, mezhep farklılığı ve Safevilerin Doğu Anadolu'yu ele geçirmek istemeleri üzerine 1514 yılında Van'ın Çaldıran Ovası'nda, Safevi hükümdarı Şah İsmail ile Osmanlı hükümdarı Yavuz Sultan Selim arasında Çaldıran Savaşı yapıldı. Savaşı teknik üstünlüğünün de etkisi ile Osmanlı Devleti kazandı. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Safevi tehlikesi ve Şii tehdidi ortadan kaldırıldı. İran seferi dönüşünde 1515 Turnadağ Savaşı ile Dulkadir oğullarının siyasi varlığına son verildi. 1516'da Mısır Seferi sırasında Adana ve dolaylarındaki Ramazanoğlu Beyliği'ne de son verilince Anadolu Türk siyasi birliği kesin olarak sağlanmıştır.

Cevap: A

TASARI & DEV KADRO

17. XVI yüzyılın iki güçlü Türk-İslam Devleti olan Osmanlı ve Memluklerin arasında tampon bölge oluşturan beylikler Dulkadiroğulları ve Ramazanoğulları Beyliğidir. Fatih zamanında Hicaz su yolları meselesi yüzünden iki devletin arası açılmıştı. Memluklerin, Cem Sultan Olayına karışması Osmanlı-Memluk ilişkilerini olumsuz etkiledi. Osmanlı ve Memlukler arasında tampon bölge özelliği gösteren Dulkadir ve Ramazanoğulları üzerinde hakimiyet mücadelesi sonucu yapılan Ağa Çayırı Savaşlarından kesin bir sonuç alınamamıştır. **Uyarı:** Cem Sultan Olayı ve Osmanlı-Memluk Savaşlarından dolayı İspanya'da katliama uğrayan Beni Ahmer Müslümanlarına yardım edilememiştir. Kemal Reis tarafından iki gemi ile İspanya'da ki Müslümanlar ve sefaret Yahudileri Osmanlı Devleti'ne getirilmiştir.

Cevap: D

19. Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde yaşanan İran seferi dönüşünde yapılan 1515 Turnadağ Savaşı'nın önemi Anadolu Türk siyasi birliği sağlanmıştır. 1514 yılında Van'ın Çaldıran Ovası'nda, Safevi hükümdarı Şah İsmail ile Osmanlı hükümdarı Yavuz Sultan Selim arasında Çaldıran Savaşı yapıldı. Savaşı teknik üstünlüğünün de etkisi ile Osmanlı Devleti kazandı. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Safevi tehlikesi ve Şii tehdidi ortadan kaldırıldı. İran seferi dönüşünde 1515 Turnadağ Savaşı ile Dulkadiroğullarının siyasi varlığına son verildi. 1516'da Mısır Seferi sırasında Adana ve dolaylarındaki Ramazanoğlu Beyliği'ne de son verilince Anadolu Türk siyasi birliği kesin olarak sağlanmıştır.

Cevap: A

20. Mısır Seferinin Sonuçları: Yavuz, Sina Çölü'nü aşarak Memluk Devletine son verdi. Mısır, Hicaz Osmanlı'nın oldu. Halifelik Osmanlı'ya geçti. Kutsal Emanetler, Topkapı'ya taşındı. Osmanlı Devleti İslam dünyasının siyasi ve dini lideri oldu. Yavuz, "Hadim'ül Hameyn'eşşerefeyn" unvanı aldı. Halifeliğin Osmanlı'ya geçmesi ile Padişah monarşisini güçlendirdi. Padişah ve Şeyhülislam'ın yetkisi artmıştır. Osmanlı Devleti "Tam Teokratik" bir nitelik kazandı. Memluk hazinesi Osmanlı'ya geçti. Venedik'in Kıbrıs için Memluklere ödediği vergi Osmanlı'ya verildi. Osmanlı hazinesi en dolu zamanına ulaştı. Baharat Yolu denetimi Osmanlı'ya geçti. Avrupalıların Ümit Burnu'nu geçip Hindistan limanlarına ulaşması ile ticaret yolları yön değiştirmiştir. Osmanlı Devleti Baharat Yolu'ndan beklenen ticari kazancı elde edememiştir. Yavuz Sultan Selim'in İran ve Mısır seferleri sonucunda burada bulunan kültürel eserler ile bilim adamları ve sanatçıları İstanbul'a getirmesiyle Osmanlı'da Fars ve Arap kültürü etkisi artmıştır. Doğu Akdeniz kontrolü sağlanmış ve Kuzey Afrika'nın fethi kolaylaşmıştır. Osmanlı Türk-İslam dünyasının lideri oldu.

Cevap: E

TASARI & DEV KADRO